

JUSTITSMINISTERIET

Ofte stillede spørgsmål

Frivillige foreningers behandling af personoplysninger

Indhold

1.0	Forord	2
2.0	Gode råd til foreninger	3
3.0	Adfærdskodekser	9
4.0	Ofte stillede spørgsmål	10
4.1	Generelt om behandling af personoplysninger hos foreninger	10
4.2	Følsomme personoplysninger	19
4.3	Dataansvar	20
4.4	Sikkerhed	22
4.5	Databehandlere	26
4.6	Krav om dokumentation	27

1.0 Forord

Behandling af personoplysninger hos frivillige foreninger og organisationer med almennyttige eller andre ideelle formål er omfattet af reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven, som fra den 25. maj 2018 afløste persondataloven, der havde været gældende siden den 1. juli 2000. Reglerne handler om, hvornår og hvordan offentlige myndigheder, private virksomheder og foreninger må indsamle og behandle oplysninger om fysiske personer.

Frivillige foreninger og organisationer kan opleve udfordringer i forhold til overholdelse af reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Denne vejledning med svar på ofte stillede spørgsmål har derfor til formål at hjælpe frivillige foreninger og organisationer godt på vej mod at sikre sig, at de overholder reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Vejledningen med svar på ofte stillede spørgsmål er udarbejdet under inddragelse af Datatilsynet.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af denne vejledning med svar på ofte stillede spørgsmål indhentet bidrag fra større interessenter på området. Vi håber derfor, at de væsentligste spørgsmål, som frivillige foreninger og organisationer måtte have om databeskyttelsesreglerne, bliver besvaret i vejledningen.

Flere steder i vejledningen bliver der henvist til andre vejledninger, som kan være nyttige for frivillige foreninger og organisationer at være bekendt med. En samlet oversigt over udstedte vejledninger kan findes på Datatilsynets [hjemmeside](#). Der findes i øvrigt på Datatilsynets [hjemmeside](#) flere hjemmesidetekster, som kan være til stor hjælp.

Endelig kan der henvises til [PrivacyKompasset](#), som er en online-test, der skal hjælpe dataansvarlige i gang med at efterleve databeskyttelsesreglerne og få svar på helt basale spørgsmål i forhold til ansvarlig datahåndtering.

2.0 Gode råd til foreninger

2.1 Få kendskab til de databeskyttelsesretlige regler

Man kommer ikke uden om at skulle bruge tid og ressourcer på at sætte sig ind i reglerne. Som nævnt i forordet ovenfor er der på Datatilsynets hjemmeside offentliggjort en oversigt over udstedte vejledninger på området. Start med at læse denne vejledning med ofte stillede spørgsmål og den generelle [informationspjece](#) om databeskyttelsesforordningen. På den måde kan I identificere de områder, hvor I skal være særligt opmærksomme. I kan derefter finde ud af, hvilke andre vejledninger, som I bliver nødt til at læse. Foreningen kan med fordel udpege en person, som har ansvaret for området.

2.2 Skab overblik over, hvilke personoplysninger foreningen behandler

Det er vigtigt, at I undersøger og dokumenterer, hvilke personoplysninger foreningen behandler. Det kan f.eks. være medlems- og brugeroplysninger såsom navn, adresse, e-mailadresse og kontingentoplysninger. Overblikket er afgørende for, at I kan lægge en plan for, hvordan I kommer i mål.

2.3 Få styr på, hvor foreningens data er placeret

Det er også vigtigt, at I får et overblik over, hvor oplysningerne befinder sig. Det skyldes for det første, at I skal sikre, at oplysningerne opbevares tilpas sikkert. For det andet er det nødvendigt for at finde ud af, om foreningen anvender databehandlere. Hvis foreningen anvender databehandlere, skal der indgås en databehandleraftale med de enkelte databehandlere, hvor foreningen instruerer databehandleren i, hvordan behandlingen skal ske. Læs mere i [vejledning](#) om dataansvarlige og databehandlere. For tredje er det vigtigt i forhold til, at foreningen er opmærksom på reglerne om overførsel til tredjelande. Det kunne f.eks. være ved brug af en databehandler etableret i USA. Læs mere herom i [vejledning](#) om overførsel af personoplysninger til tredjelande.

2.4 Få styr på oplysningspligten

Når I indsamler personoplysninger om medlemmer mv., skal I give en række oplysninger. Formålet hermed er, at I oplyser de registrerede personer om, hvorfor, hvordan og til hvad I behandler oplysningerne. I vil i de fleste tilfælde skulle give følgende oplysninger:

- Foreningens navn og kontaktoplysninger
- Formålene med og retsgrundlaget for behandlingen
- De legitime interesser, som forfølges med behandlingen (kun hvis man bruger interesseafvejningsreglen)
- Eventuelle modtagere eller kategorier af modtagere
- Oplysninger om eventuelle overførsler til tredjelande
- Slettefrister eller kriterier for, hvornår foreningen vil slette oplysningerne

Oplysningerne vil med fordel kunne fremgå af en privatlivspolitik, som gives til foreningens medlemmer og brugere mv., når der indsamles oplysninger om dem. Oplysningerne vil også kunne fremgå af en pjece, som udleveres i forbindelse med indsamling af oplysninger. I kan læse mere om oplysningspligten i [vejledning](#) om de registreredes rettigheder (afsnit 2.4). Se også Datatilsynets [skabelon](#) til iagttagelse af oplysningspligten og indsigt retten (under "Danske skabeloner").

2.5 Få styr på, hvordan I vil opfylde de registreredes rettigheder

I bør sikre, at I kan opfylde de rettigheder, man som registreret person (dvs. de personer, I behandler oplysninger om) har efter databeskyttelsesforordningen. Ud over oplysningspligten skal I kunne opfylde de øvrige rettigheder, hvor de mest relevante for foreninger er:

- Retten til at få indsigt i sine personoplysninger
- Retten til at få urigtige personoplysninger berigtiget
- Retten til at få sine personoplysninger slettet

I bør lave en procedure om de registreredes rettigheder til brug for henvendelser herom fra de registrerede personer. I kan læse mere om rettighederne i [vejledning](#) om de registreredes rettigheder. Se også Datatilsynets [skabelon](#) til iagttagelse af oplysningspligten og indsigt retten (under "Danske skabeloner").

2.6 Få styr på foreningens retlige grundlag for behandling af personoplysninger

I skal vide, hvilke kategorier af personoplysninger I behandler og på hvilket retligt grundlag i reglerne, at I gør det. Da man i forbindelse med indsamling af personoplysninger bl.a. skal give de registrerede personer oplysninger (se nr. 2.4 ovenfor om oplysningspligt) om det retlige grundlag for en behandling, er det vigtigt, at I gør dette klart. Når man efter reglerne har lov til at behandle personoplysninger, har man det, man kalder *hjemmel* til behandlingen.

I databeskyttelsesreglerne er der flere muligheder for at behandle personoplysninger. Det er derfor muligt at behandle personoplysninger på baggrund af andet end samtykke fra de registrerede personer. Behandling af almindelige oplysninger må nemlig finde sted, hvis mindst én af betingelserne i forordningens artikel 6, stk. 1, litra a-f er opfyldt.

I *langt de fleste tilfælde* kan foreninger behandle almindelige medlemsoplysninger på baggrund af den såkaldte interesseafvejningsregel (databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra f) – altså uden samtykke.

Foreninger og andre dataansvarlige kan efter denne regel behandle de såkaldte almindelige personoplysninger – såsom navn, adresse, e-mailadresse og telefonnummer – hvis der er foretaget en konkret interesseafvejning af på den ene side en legitim interesse og på den anden side hensynet til den registrerede. Der skal med andre ord foretages en afvejningstest.

Eksempel 1

En fodboldklub indsamler en række oplysninger, når personer melder sig ind i klubben. Det drejer sig bl.a. om navn, adresse, telefonnummer, e-mailadresse, alder, køn og kontooplysninger til betaling af kontingent.

Det er klubbens vurdering, at klubben er nødt til at indsamle oplysningerne med henblik på udførelse af klubbens aktiviteter. Det er også klubbens vurdering, at der ikke indsamles flere oplysninger end nødvendigt.

Klubben kan efter interesseafvejningsreglen lovligt indsamle oplysningerne. Det skyldes, at foreningens interesse i at indsamle oplysningerne vejer tungere end de registreredes interesse i det modsatte.

Hvis foreningen efter en interesseafvejning har fundet frem til, at oplysningerne eller nogle af oplysningerne ikke vil kunne behandles efter interesseafvejningsreglen, kan foreningen indhente et samtykke fra de registrerede personer. Hvis oplysningerne vedrører et barn, skal I sikre jer, at forældremyndighedsindehaveren giver samtykket.

Eksempel 2

En fodboldklub har en offentligt tilgængelig hjemmeside, hvor klubben uploader billeder fra stævner og kampe. Efter Datatilsynets praksis kan situationsbilleder normalt offentliggøres på internettet på en hjemmeside uden samtykke, mens såkaldte portrætbilleder normalt ikke kan offentliggøres efter interesseafvejningsreglen, da der er tungtvejende modstående hensyn til de registrerede personer.

Klubben kan derfor som udgangspunkt offentliggøre situationsbilleder fra stævner og kampe efter interesseafvejningsreglen, mens klubben normalt vil skulle indhente et samtykke fra hver af de personer, der ønskes uploadet et portrætbillede af på hjemmesiden.

Eksempel 3

Fodboldklubben i eksempel 2 ønsker ligeledes at offentliggøre billeder fra klubbens sociale arrangementer på hjemmesiden. Ved et festligt arrangement i klubben blev der taget en række billeder. Til festen blev der indtaget alkohol, danset o. lign.

Fodboldklubben vurderer, at hverken situations- eller portrætbillederne fra festen kan offentliggøres, da sammenhængen, som billederne blev taget i, medfører, at det normalt ikke vil være rart for festdeltagerne, at billederne bliver offentliggjort, herunder fordi de vil føle sig udstillet på en måde, som ikke er flatterende. Klubben vil derfor skulle spørge om lov (samtykke), hvis billederne fra festen skal offentliggøres.

Visse foreninger vil ligeledes behandle personoplysninger, da det er nødvendigt for opfyldelsen af en kontrakt med den person, som oplysningerne vedrører. Det kunne eksempelvis være tilfældet for frivillige trænere o. lign., som der er indgået en kontrakt med. Man kan læse mere om behandling af personoplysninger i forbindelse med ansættelsesforhold i [vejledningen](#) herom (bl.a. afsnit 2.2).

Mest relevante hjemler for foreninger til behandling af almindelige oplysninger
<ul style="list-style-type: none">➤ Interesseafvejningsreglen (databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra f)➤ Samtykke (databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra a)➤ Opfyldelse af kontrakt (databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra b)➤ Overholdelse af en retlig forpligtelse (databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra c)

Med hensyn til følsomme personoplysninger – altså personoplysninger om race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data, biometriske data med det formål entydigt at identificere en fysisk person – skal der findes en anden hjemmel end interesseafvejningsreglen. Det skyldes, at følsomme oplysninger er særligt reguleret i en anden bestemmelse (i artikel 9). Der er relativt snævre grænser for, hvornår man kan behandle følsomme personoplysninger.

I de fleste tilfælde vil det være et samtykke (databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra a), som vil kunne danne grundlag for foreningers behandling af følsomme oplysninger. Der er dog i visse tilfælde mulighed for, at foreninger kan behandle følsomme oplysninger om sine medlemmer og brugere uden et samtykke. Læs mere om behandling af følsomme personoplysninger under afsnit 4.1 nedenfor og om samtykke i [vejledningen](#) herom.

Hvis en forening har en eller flere ansatte, kan man læse mere om det retlige grundlag for behandling af personoplysninger i [vejledning](#) om databeskyttelse i forbindelse med ansættelsesforhold (afsnit 2.2).

Endelig vil visse foreninger med almennyttige eller andre ideelle formål kunne behandle følsomme personoplysninger uden samtykke fra de registrerede personer, hvis foreningen får en særlig tilladelse hertil af Datatilsynet (databeskyttelseslovens § 7, stk. 4). Læs mere herom i afsnit 4.1 nedenfor.

2.7 Gør jer overvejelser om de såkaldte grundlæggende principper i databeskyttelsesreglerne

I skal altid overholde de grundlæggende principper for behandling af personoplysninger. Det drejer sig om følgende principper:

- Lovlighed, rimelighed og gennemsigtighed: I skal sikre jer, at foreningens behandling af personoplysninger er lovlig (se pkt. 2.6 ovenfor) og rimelig. Behandlingen skal også være gennemsigtig, hvilket bl.a. sker ved foreningens opfyldelse af oplysningspligten.
- Formålsbegrænsning: I må kun indsamle og behandle personoplysninger, hvis foreningen har et klart og legitimt formål med behandlingen. Det er f.eks. legitimt, at en forening indsamler kontaktoplysninger for sine medlemmer med henblik på at udsende invitationer til arrangementer.
- Dataminimering: I må alene behandle de personoplysninger, der er nødvendige for jeres formål med behandlingen. Det er eksempelvis ikke nødvendigt at behandle oplysninger om medlemmernes personnumre, hvis foreningen entydigt kan identificere medlemmerne ved hjælp af fødselsdato og folkeregisteradresse. Som et andet eksempel kan nævnes, at det ikke vil være nødvendigt at indhente en børneattest, hvis den pågældende i forbindelse med foreningens aktiviteter ikke skal have med børn at gøre. Læs mere om bl.a. børneattester i afsnit 4.1 nedenfor.
- Rigtighed: I skal sørge for, at personoplysninger, som foreningen behandler, er korrekte og ajourførte. Hvis I opdager, at der behandles personoplysninger, som ikke længere er korrekte, skal I rette eller slette oplysningerne. I bør fastsætte procedurer for, hvordan foreningen løbende ajourfører oplysninger.
- Opbevaringsbegrænsning: I må ikke have oplysninger liggende i længere tid, end I har brug for dem. I skal på forhånd overveje, hvor længe foreningen skal opbevare oplysningerne i forskellige situationer. Det er svært at sige generelt, hvor længe foreninger må opbevare oplysninger, f.eks. om oplysninger om et tidligere medlem må opbevares i 3, 5 eller 10 år efter udmeldelse. Det vigtigste er, at I har overvejet spørgsmålet og handler derefter. I skal også kunne dokumentere jeres overvejelser. Det kan I f.eks. vælge at gøre i jeres fortegnelse (se mere i afsnit 2.9 og afsnit 4.6 nedenfor).
- Integritet og fortrolighed: I skal passe på de personoplysninger, som I har i foreningen. Det skyldes bl.a., at det skal undgås, at oplysningerne anvendes til uautoriseret og ulovlig behandling. I skal også sikre, at I ikke mister oplysningerne.

Man kan læse mere om de grundlæggende principper i den generelle [informationspjece](#) om databeskyttelsesforordningen (afsnit 5).

2.8 Hav styr på sikkerheden

Brug og håndtering af personoplysninger skal foregå på en betryggende måde og med et passende niveau af sikkerhed og privatlivsbeskyttelse. Sikkerhedsniveauet skal afspejle den konkrete risiko for, at oplysningerne stjæles, mistes, skades, eller behandles ulovligt. Læs mere herom i [vejledning](#) om behandlingssikkerhed og databeskyttelse gennem design (afsnit 5), afsnit 4.4 nedenfor samt i [PrivacyKompasset](#).

2.9 Lav et dokument, hvor I dokumenterer jeres behandling af personoplysninger (en såkaldt fortegnelse)

For at kunne dokumentere overholdelsen af de databeskyttelsesretlige regler, skal I udarbejde en såkaldt fortegnelse. En fortegnelse skal foreligge skriftligt. Det kan f.eks. være i form af et Word-dokument, som I har liggende på en computer. I fortegnelsen skal I som minimum beskrive følgende:

- Hvem der er dataansvarlig, herunder om der er et fælles dataansvar med f.eks. en hovedorganisation
- Formålene med behandlingen
- Hvilke personoplysninger I behandler og om hvem (kategorier)
- Eventuelle overførsler til tredjelande
- De forventede slettefrister for de forskellige kategorier af oplysninger (samt foreningens overvejelser i den forbindelse)
- En beskrivelse af foreningens sikkerhed ved behandling af personoplysninger (samt foreningens overvejelser i den forbindelse)

I skal kunne påvise overholdelsen af de grundlæggende principper for behandling af personoplysninger, og det er derfor også en rigtig god ide, at foreningens overvejelser herom fremgår af fortegnelsen. Derudover kan det være en god ide at anføre det retlige grundlag for behandlingen i fortegnelsen. I kan på den måde vælge at bruge fortegnelsen som et styringsværktøj. Læs mere i [vejledning](#) om fortegnelse.

3.0 Adfærdskodekser

For mange mindre dataansvarlige kan det virke som en uoverskuelig opgave at sætte sig ind i det databeskyttelsesretlige område og sikre, at al behandling af personoplysninger sker i overensstemmelse med reglerne. Derfor blev der med databeskyttelsesforordningen indført regler om såkaldte adfærdskodekser. Ønsket er, at adfærdskodekser vil kunne hjælpe især mindre dataansvarlige – eksempelvis foreninger inden for et specifikt område – til at overholde databeskyttelsesforordningen.

En adfærdskodeks er et sæt retningslinjer, som skal bidrage til at sikre, at de dataansvarlige, der har tilsluttet sig kodeksen, anvender reglerne i databeskyttelsesforordningen korrekt. En adfærdskodeks vil bl.a. kunne angive, hvordan man i specifikke typetilfælde skal håndtere behandlingen af personoplysninger. Tilslutning til en adfærdskodeks vil også kunne hjælpe foreninger med at påvise, at foreningen lever op til sine forpligtelser efter forordningen.

En adfærdskodeks kan udarbejdes af en sammenslutning og andre organer, der repræsenterer kategorier af dataansvarlige. Det ville på foreningsområdet således være oplagt, at f.eks. større lands- eller hovedforeninger med flere underliggende foreninger tog initiativ til at udarbejde en adfærdskodeks. Disse lands- eller hovedforeninger har typisk et indgående kendskab til, hvilke handlinger af personoplysninger der er sædvanlige inden for det pågældende område.

Når en adfærdskodeks er udarbejdet, skal denne forelægges for Datatilsynet. Tilsynet vil herefter skulle afgive en udtalelse om, hvorvidt udkastet overholder databeskyttelsesforordningen. Endelig vil tilsynet kunne godkende en adfærdskodeks, hvis tilsynet finder, at kodeksen sikrer tilstrækkelige fornødne garantier. Når en adfærdskodeks er godkendt, vil man kunne tilslutte sig denne.

Der er imidlertid på nuværende tidspunkt ikke udarbejdet adfærdskodekser for foreningers behandling af personoplysninger. Man kan læse mere om adfærdskodekser i [vejledning](#) om adfærdskodekser og certificeringsordninger (afsnit 2).

4.0 Ofte stillede spørgsmål

Nedenfor gennemgås de spørgsmål, som foreninger erfaringsmæssigt typisk har i forbindelse med deres behandling af personoplysninger.

4.1 Generelt om behandling af personoplysninger hos foreninger

Vi er en lille forening. Er vi omfattet af databeskyttelsesreglerne?

Ja. Databeskyttelsesreglerne finder anvendelse på *elektronisk* behandling af personoplysninger uanset størrelsen af den forening, der foretager behandlingen.

Eksempel 4

En badmintonklub med 10 medlemmer har oplysninger om sine medlemmers navn, adresse og kontingentbetalinger. Oplysningerne opbevares på klubbens computer.

Klubben er omfattet af databeskyttelsesreglerne, da de behandler personoplysninger om sine medlemmer elektronisk. Det er uden betydning, at klubben ikke behandler følsomme personoplysninger.

Eksempel 5

Et lille brugerråd på ni personer arrangerer udflugter for ældre. I forbindelse med udflugterne er det vigtigt for de frivillige at vide, om deltagerne har nogle særlige sygdomme, allergier mv. i tilfælde af, at brugerne skulle blive syge. De frivillige skal derfor registrere oplysninger om sygdomme og allergier inden udflugterne.

Hvis brugerrådet behandler oplysningerne elektronisk eller i et manuelt register (se nedenfor), er brugerrådets behandling af personoplysninger omfattet af databeskyttelsesreglerne.

Reglerne gælder også for ikke-automatisk (manuel) behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register (et såkaldt *manuelt register*). Det kunne f.eks. være kartotekskasser. Det vigtige er, om personoplysningerne bruges på en måde, som gør dem let og hurtigt søgbare.

Eksempel 6

En fodboldsspiller ringer til sin fodboldtræner og fortæller, at han har fået influenza og derfor ikke kan spille fodboldkampen den kommende weekend. Fodboldtræneren nedskriver på en lap papir, at spilleren har fået influenza, så træneren kan huske, at der skal findes en afløser.

Oplysningerne på papiret er ikke omfattet af databeskyttelsesreglerne, da der ikke er tale om en elektronisk behandling, samt fordi der ikke er tale om en struktureret samling af personlysninger, der er tilgængelige efter bestemte kriterier (manuelt register).

Læs mere

[Databeskyttelsesforordningen](#) – En introduktion til de nye regler om beskyttelse af personoplysninger (afsnit 2)

Hvornår må en forening have med personoplysninger at gøre?

Det er helt naturligt og nødvendigt for foreninger at indsamle sædvanlige medlemsoplysninger. En forening kan derfor registrere almindelige oplysninger som f.eks. indmeldelsesdato, navn, adresse, telefonnummer, e-mailadresse og eventuelle tillids- eller hvervsposter osv.

En forening vil som udgangspunkt også kunne registrere oplysninger af mere speciel karakter som f.eks. oplysninger om et medlems bedste score, golfhandicap, certifikatniveau m.m. Der skal dog altid være en god grund til at indsamle personoplysninger, og foreningen må ikke indsamle flere oplysninger end nødvendigt med henblik på formålet med behandlingen.

Hvornår må en forening behandle *følsomme* personoplysninger om sine medlemmer og brugere?

Der relativt snævre rammer for, hvornår følsomme personoplysninger må behandles. Det betyder, at foreninger som udgangspunkt *ikke* må behandle personoplysninger om race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data, biometriske data med det formål entydigt at identificere en fysisk person, helbredsoplysninger eller oplysninger om en persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering.

Det er sådan set nemmest for foreninger at lade være med at behandle disse personoplysninger. Man skal dog være opmærksom på, at reglerne ikke gælder for ikke-automatisk (manuel) behandling af personoplysninger, der *ikke* er eller vil blive indeholdt i et register.

En fodboldtræner vil eksempelvis godt kunne oplyse sit fodboldhold om, at en spiller desværre har brækket foden og derfor ikke kan spille den næste kamp, hvis fodboldklubben *hverken* behandler oplysningen herom elektronisk eller i et såkaldt manuelt register (se ovenfor). Hvis klubben derimod behandler oplysningen elektronisk eller i et manuelt register – hvorved databeskyttelsesreglerne finder anvendelse – må træneren imidlertid *ikke* oplyse holdet om den brækkede fod uden spillerens samtykke.

Eksempel 7

En squashklub behandler konkrete helbredsoplysninger om et medlems ankelskade på foreningens egen computer. Medlemmet kan som følge af skaden ikke deltage i det kommende stævne, hvor flere lokale squashklubber deltager. Et bestyrelsesmedlem udskriver oplysningerne og giver papirerne til en anden squashklub, som også skal deltage i det kommende stævne.

Foreningens videregivelse af helbredsoplysningerne er omfattet af databeskyttelsesreglerne, da foreningen behandler oplysningerne på foreningens computer (automatisk/elektronisk behandling). At oplysningerne ikke videregives i elektronisk form ændrer ikke på, at reglerne stadig skal overholdes.

Dog kan der i nogle tilfælde være en god grund til, at en forening skal kunne behandle følsomme personoplysninger. Det vil som udgangspunkt være i orden for en forening for f.eks. handicappede eller misbrugere at behandle oplysninger om medlemmernes sygdom. Foreningen skal dog sikre sig, at der kan findes en mulighed (hjemmel) for behandlingen i databeskyttelsesreglerne. Med hensyn til følsomme oplysninger vil det for foreninger ofte være samtykke.

Eksempel 8

En tennisklub ønsker at behandle oplysninger om en spillers ankel-skade, som spilleren fik i forbindelse med en tenniskamp, da det er nødvendigt for klubbens egen fysioterapeuts behandling af spilleren. Der er tale om en følsom oplysning, da det er oplysninger om konkrete helbredsforhold. Klubben behandler oplysningerne elektronisk (se eksempel 4-6 ovenfor).

Klubben skal spørge spilleren om lov til at behandle oplysninger om spillerens skade (samtykke). Hvis klubben ønsker at videregive oplysningen til andre, skal klubben også spørge spilleren om specifik lov hertil (samtykke).

Der er dog også andre muligheder end samtykke. F.eks. kan foreninger, som ikke arbejder med gevinst for øje, og hvis sigte er af *politisk, filosofisk, religiøs eller fagforeningsmæssig art*, behandle følsomme oplysninger om sine medlemmer og tidligere medlemmer, hvis det efter foreningens formål er nødvendigt. Som eksempler kan nævnes religiøse sammenslutninger og politiske foreninger (databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra d).

Det samme gælder for oplysninger om personer, der er i *regelmæssig kontakt* hermed (f.eks. brugere). Det kunne f.eks. være personer med en bestemt religiøs overbevisning, som tilmelder sig arrangementer hos en forening med et religiøst sigte, men som ikke er direkte medlem heraf. Det er vigtigt, at den regelmæssige kontakt sker som led i foreningens formål.

Behandlingen skal med andre ord ikke stride mod foreningens formål. Med hensyn til tidligere medlemmer skal man være særlig opmærksom på, at foreningen ikke behandler oplysningerne i længere tid end nødvendigt. Man skal også være opmærksom på, at de følsomme oplysninger ikke må videregives uden samtykke.

Hvis man ikke kan finde en anden lovlig grund til at behandle følsomme oplysninger, vil det være nødvendigt at indhente et samtykke fra den person, som de følsomme oplysninger vedrører.

Eksempel 9

Et kirkesamfund behandler bl.a. oplysninger om nuværende og tidligere medlemmers religiøse overbevisning. Foreningen arbejder ikke med gevinst for øje. Foreningen behandler også følsomme oplysninger om ikke-medlemmer, der jævnligt benytter sig af kirkesamfundets sociale tilbud.

Kirkesamfundet kan behandle oplysningerne uden samtykke, da:

- Behandlingen foretages af en forening, der har en samfundsmæssig betydning, og som ikke arbejder med gevinst for øje
- Behandlingen vedrører medlemmer, tidligere medlemmer og brugere med regelmæssig kontakt til foreningen
- Behandlingen af de følsomme oplysninger er nødvendig i henhold til foreningens formål

Hvis kirkesamfundet ønsker at videregive oplysningerne til *andre*, skal kirkesamfundet spørge personerne om specifik lov hertil (samtykke).

Eksempel 10

Kirkesamfundet i eksempel 9 behandler ud over oplysninger om medlemmernes og brugernes religiøse overbevisning også oplysninger om disses fagforeningsmæssige tilhørsforhold. Kirkesamfundet har ikke indhentet samtykke hertil.

Kirkesamfundets behandling af personoplysninger om fagforeningsmæssige tilhørsforhold er ikke lovlig, da behandlingen ikke er nødvendig i henhold til foreningens formål (databeskyttelsesforordningens artikel 5, stk. 1, litra c).

Læs mere

[Databeskyttelsesforordningen](#) – En introduktion til de kommende, nye regler om beskyttelse af personoplysninger

Hvad må foreningen bruge oplysninger om sine medlemmer til?

I må kun bruge oplysninger om jeres medlemmer til det eller de formål, som I har indsamlet dem til. Oplysningerne må med andre ord ikke bruges til såkaldte uvedkommende formål.

Eksempel 11

Hvis f.eks. en skakklub har indsamlet oplysninger med henblik på at afholde skakturneringer o. lign., må oplysningerne ikke bruges til uvedkommende formål, eksempelvis udsendelse af markedsføringsmateriale på vegne af en virksomhed.

Hvis skakklubben gerne vil sende markedsføringsmateriale på vegne af en virksomhed til sine medlemmer, skal skakklubben sikre sig, at der findes et andet lovligt grundlag i databeskyttelsesreglerne. Det kunne f.eks. være et samtykke.

Hvornår må en forening behandle oplysninger om strafbare forhold i en børneattest?

Foreninger kan bestille børneattester på frivillige mv., der har eller har mulighed for at opnå direkte kontakt med børn og unge under 15 år. Den frivillige skal give samtykke til udstedelse af attesten.

Foreninger må *kun* anmode om eller indhente oplysninger om en ansøger mv., hvis de grundlæggende principper for behandling af personoplysninger er opfyldt. Det betyder, at foreninger kun må anmode om en børneattest, hvis der reelt er behov herfor. Man må således ikke anmode om attesten, hvis ansøgeren ikke for alvor er med i opløbet om pladsen som frivillig.

Man kan læse mere om børneattester på politiets hjemmeside www.politi.dk.

Eksempel 12

Den lille dykkerklub Fiskelungerne vil gerne finde en frivillig til klubbens ungdomsafdeling. Ungdomsafdelingen består af unge mellem 12 og 16 år. Klubben har fundet en dykker, som gerne vil bruge sin fritid på undervisning af de unge. Klubben anmoder om dykkerens samtykke til at indhente en børneattest.

Dykkerklubben må gerne anmode den potentielle frivillige dykker om samtykke til indhentelse af en børneattest, da denne vil have direkte kontakt med børn og unge under 15 år.

Hvad skal vi oplyse vores medlemmer om, når vi indsamler oplysninger om dem?

Når man indsamler oplysninger hos en person eller hos andre end den person, som oplysningerne vedrører, *skal* den registrerede person på foreningens eget initiativ gives en række oplysninger om behandlingen.

De registrerede personer skal f.eks. oplyses om formålene med behandlingen, de legitime interesser, som foreningen følger med behandlingen af oplysninger – hvis behandlingen er baseret på artikel 6, stk. 1, litra f (interesseafvejningsreglen) – og eventuelle modtagere og kategorier af modtagere samt en række andre oplysninger, der er nødvendige for at sikre en rimelig og gennemsigtig behandling.

Foreningen bør som udgangspunkt iagttage oplysningspligten ved skriftligt at give de oplysninger, som de registrerede personer har krav på at få. Oplysningerne kan f.eks. fremgå af en privatlivspolitik, som udleveres til medlemmerne ved indmeldelse o. lign.

Foreningen skal også være opmærksom på oplysningspligten, hvis foreningen modtager personoplysninger fra andre end personer selv. Det kunne f.eks. være i tilfælde af, at en forening modtager oplysninger fra en kommune om en borger, der ønsker en besøgsven.

Læs mere

[Vejledning](#) om de registreredes rettigheder (afsnit 3)

Datatilsynets [skabelon](#) til iagttagelse af oplysningspligten og indsigtsretten (under "Danske skabeloner").

Hvornår må en frivillig forening videregive oplysninger om sine medlemmer?

En forening kan som udgangspunkt videregive en medlemsliste i foreningsblade og på lukkede sider på internettet uden de enkelte medlemmers samtykke. Det er vigtigt, at det kun er foreningens medlemmer, der modtager foreningsbladet eller har adgang til foreningssiden på internettet.

Hvis listen videregives til en bredere kreds af personer – f.eks. ved offentliggørelse på internettet – skal det enkelte medlems samtykke indhentes. Efter Datatilsynets opfattelse er medlemskab af en forening, uanset at denne måtte være en ukontroversiel forening – f.eks. en sportsklub – en privat sag. Der vil også være en risiko for, at medlemsoplysningerne kan blive (mis-)brugt til uvedkommende formål, f.eks. markedsføring.

Uanset om der er tale om videregivelse internt i foreningen eller offentliggørelse, skal der altid være en god grund til videregivelsen. En intern videregivelse vil f.eks. være saglig i tilfælde af, at en forenings formål – eksempelvis bekæmpelse af ensomhed eller misbrug – forudsætter, at medlemmerne kan komme i kontakt med hinanden.

Man skal også være opmærksom på, at foreningen ikke videregiver for mange oplysninger om sine medlemmer. F.eks. kan det være nødvendigt at videregive oplysninger om medlemmers navn og telefonnummer, men ikke oplysninger om medlemmers adresse.

Læs mere

Datatilsynets [hjemmeside](#) (Foreninger)

Må lokal- og landsforeninger dele medlemsoplysninger med hinanden?

Ja, hvis der i overensstemmelse med en forenings vedtægter el. lign. er en god grund til videregivelsen, kan der normalt deles almindelige personoplysninger med f.eks. en landsforening eller et specialforbund. I skal dog overveje, om formålet med videregivelsen vejer tungere end den registreredes interesse i, at oplysningerne ikke videregives. Ved tvivl kan foreningen indhente et samtykke fra hver enkelt person, som oplysningerne vedrører.

Foreningen skal sikre sig, at der ikke videregives flere personoplysninger end nødvendigt, ligesom foreningen som udgangspunkt ikke uden specifikt samtykke kan videregive følsomme personoplysninger til andre dataansvarlige. Endelig skal foreningen dele oplysningerne på en sikker måde, så oplysningerne ikke kommer til uvedkommendes kendskab. Hvis følsomme oplysninger eller oplysninger af fortrolig karakter deles via e-mail over det åbne internet, skal foreningen anvende en passende form for kryptering.

Hvornår må en forening offentliggøre billeder fra arrangementer o. lign. på internettet?

Nogle billeder må offentliggøres på foreningens hjemmeside, mens andre ikke må. Efter Datatilsynets praksis sondres overordnet mellem *situationsbilleder* og *portrætbilleder*.

Situationsbilleder er billeder, hvor en aktivitet eller situation er det egentlige formål med billedet. Det kan f.eks. være billeder taget under en fodboldkamp, der er arrangeret af foreningen, eller et

socialt arrangement i foreningens regi. Portrætbilleder er billeder, hvor formålet er at afbilde en eller flere bestemte personer, der som følge af billedets karakter er let genkendelige. Det kan f.eks. være et holdbillede.

Situationsbilleder kan normalt offentliggøres uden, at dem på billedet har givet samtykke til det. Om et situationsbillede kan offentliggøres uden samtykke kommer bl.a. an på karakteren af billedet, og i hvilken sammenhæng billedet indgår. Det er afgørende, at dem på billedet ikke med rimelighed kan føle sig udstillet, udnyttet eller krænket. I denne forbindelse skal alderen af personen på billedet også inddrages.

Hvis et situationsbillede kan siges at være udtryk for en følsom oplysning, f.eks. hvis billedet siger noget om de afbildes helbredsmæssige forhold, kan billedet ikke offentliggøres uden samtykke fra den eller de personer, der er på billedet.

Det kræver omvendt normalt altid samtykke at offentliggøre portrætbilleder. Det er begrundet i, at nogle mennesker kan føle ubehag ved at have sådanne billeder liggende på internettet, eventuelt sammen med oplysninger om navn eller lignende. Derfor skal foreningen altid have lov af den eller de personer, der er på billedet, hvis foreningen ønsker at offentliggøre det. Hvis eksempelvis en sportsforening ønsker at offentliggøre holdbilleder på foreningens hjemmeside, må det altså kun ske, hvis foreningen indhenter samtykke fra holdets medlemmer.

Hvis den, der fremgår af billedet, er utilfreds med offentliggørelsen, har denne ret til at gøre indsigelse. Den registrerede person skal i så fald oplyse, hvilket billede der ønskes slettet og hvorfor. Hvis den eller de personer, der er på billedet, ikke ønsker at have billedet liggende på internettet, bør det umiddelbart fjernes af foreningen. Foreningen kan også vælge at fjerne oplysninger fra billedet om den, der har gjort indsigelse. Det kan f.eks. ske ved at sløre eller fjerne personen fra billedet.

Læs mere

Datatilsynets [hjemmeside](#) (Billeder på internettet)

Må man dele billeder fra arrangementer o. lign. i foreningsblade eller på en lukket side på internettet?

Om billeder kan videregives uden samtykke i et foreningsblad eller på en lukket side på internettet afhænger af en konkret afvejning af formålet med videregivelsen over for den registreredes interesse i, at der ikke videregives oplysninger.

Foreningen kan – som det er tilfældet for offentliggørelse af billeder på internettet – eksempelvis lægge vægt på, om der er tale om situationsbilleder eller portrætbilleder, samt hvor tungtvejende et formål videregivelsen af billederne har. Foreningen kan også lægge vægt på, at deling internt i foreningen normalt vil være en mindre indgribende behandling end offentliggørelse på internettet.

Læs mere

Datatilsynets [hjemmeside](#) (Foreninger)

Datatilsynets [hjemmeside](#) (Billeder på internettet)

Hvor lang tid må billeder være tilgængelige på eksempelvis foreningens hjemmeside?

Behandling af personoplysninger skal ske til saglige formål og må ikke finde sted i længere tid, end det er nødvendigt i forhold til de formål, som foreningen forfølger med behandlingen. Videregivelse af billeder på en forenings hjemmeside – uanset om videregivelse sker til en snæver eller bred kreds af personer – vil ofte ske til informative eller mere selskabelige formål. Der er derfor mange situationer, hvor det er svært at fastlægge et konkret tidspunkt, hvor behandlingen ikke længere kan siges at være nødvendig.

I skal overveje, om grunden til at billederne er på hjemmesiden vejer tungere end den registreredes interesse i, at de ikke er på hjemmesiden. Foreninger kan i den forbindelse f.eks. overveje, hvilken interesse bl.a. foreningens medlemmer har i, at gamle billeder fortsat er tilgængelige. På den anden side kan foreningen overveje, hvilken interesse de afbildede kan have i, under hensyntagen til billedernes karakter, at billederne slettes.

Hvis offentliggørelsen af et billede er baseret på et samtykke fra den registrerede person, og det trækkes tilbage i henhold til muligheden herfor, skal billedet slettes.

Er gamle samtykker gældende?

Det kommer an på samtykket. Med databeskyttelsesforordningen blev en række nye krav til et gyldigt samtykke introduceret. Et samtykke indhentet i overensstemmelse med persondataloven er fortsat gyldigt, hvis samtykket er i overensstemmelse med kravene i databeskyttelsesforordningen.

Efter databeskyttelsesforordningen skal en forening kunne påvise, at den registrerede person har givet samtykke til den relevante behandling af personoplysninger, og den registrerede person skal, inden der gives samtykke, være blevet oplyst om, at samtykket kan trækkes tilbage.

Foreninger, der har indhentet samtykke fra sine medlemmer mv. efter reglerne i persondataloven, skal altså ikke nødvendigvis indhente et nyt samtykke. Foreninger skal derfor gennemgå deres metoder og procedurer for indhentning af samtykke for at vurdere, om de lever op til kravene i databeskyttelsesforordningen.

Man skal være særlig opmærksom på, om foreningen kan påvise, at der er meddelt samtykke, og hvad samtykket er meddelt til, for de enkelte registrerede personer. Det nye krav om, at den dataansvarlige skal informere om muligheden for at trække et samtykke tilbage, inden samtykke afgives, antages ikke at være en gyldighedsbetingelse for et eksisterende samtykke, der er indhentet inden den 25. maj 2018.

I det omfang det er relevant og praktisk muligt, kan foreninger overveje at orientere sine medlemmer mv. om muligheden for tilbagekaldelse for at sikre en gennemsigtig behandling for de registrerede.

Læs mere

[Vejledning](#) om samtykke (afsnit 6.0)

Skal man have samtykke til udsendelse af nyhedsbreve?

Måske. Foreningen skal finde en grund (en hjemmel) i databeskyttelsesreglerne til behandlingen af personoplysninger, hvilket f.eks. kan være et samtykke. Grunden vil efter omstændighederne

også kunne findes i interesseafvejningsreglen, hvis nyhedsbrevet udsendes i overensstemmelse med foreningens formål.

Hvis udsendelse af nyhedsbrevene har et kommercielt øjemed, vil foreningen skulle være opmærksom på, at foreningen kan være omfattet af reglerne i markedsføringsloven.

Må vi behandle oplysninger om medlemmernes personnummer?

I de fleste tilfælde vil det ikke være nødvendigt for foreninger at behandle oplysninger om personnummer. Hvis der ikke er et sagligt formål med at behandle oplysninger om personnummer, skal foreninger således undlade at indsamle dem.

Læs mere

Datatilsynets [hjemmeside](#) (Hvornår må du behandle personoplysninger?)

Hvad skal en forening gøre, hvis det ikke er muligt at indhente et skriftligt samtykke til behandling af følsomme personoplysninger?

Et samtykke skal i videst muligt omfang gives skriftligt eller på anden måde, som kan påvises. Hvis det ikke er muligt at indhente et skriftligt samtykke, kan foreningen i første omgang overveje, om der kan findes et andet behandlingsgrundlag. Foreningen kan også overveje, om oplysningerne kan blive indsamlet på et andet tidspunkt, hvor det er muligt at indhente et skriftligt samtykke.

Endelig vil foreningen kunne dokumentere et samtykke ved at notere, at dette er givet mundtligt af den registrerede person. Det kan f.eks. være i forbindelse med en telefonsamtale. I bør fastlægge klare retningslinjer for, hvordan et notat om indhentet samtykke skal laves, samt hvilke oplysninger, der skal gives i forbindelse med, at I indhenter samtykket. Det er i sidste ende foreningen, der skal kunne påvise, at der er afgivet et gyldigt samtykke.

Læs mere

[Databeskyttelsesforordningen](#) – En introduktion til de kommende, nye regler om beskyttelse af personoplysninger (afsnit 5)

[Vejledning](#) om samtykke

Foreningen kan umiddelbart ikke finde en mulighed for behandling af følsomme oplysninger. Hvad er der af muligheder?

I visse tilfælde er det ikke praktisk muligt for en forening at indhente et samtykke til behandling af følsomme personoplysninger, der lever op til kravene i de databeskyttelsesretlige regler, og hvor der umiddelbart ikke er mulighed for behandlingen i de øvrige almindelige behandlingsgrundlag.

Det kan f.eks. være i tilfælde af, at det er nødvendigt for foreningen at behandle følsomme oplysninger om en pårørende til en bruger, men hvor det tænkes at være meget usandsynligt, at den pårørende vil give et samtykke.

I helt særlige tilfælde kan Datatilsynet meddele tilladelse til behandling af følsomme oplysninger, hvor behandling af personoplysninger hos f.eks. foreninger er nødvendig af hensyn til såkaldte *væsentlige samfundsinteresser*. Datatilsynet vil i den forbindelse fastsætte særlige vilkår for behandlingen. En tilladelse i sådanne tilfælde vil medføre, at foreningen har et behandlingsgrundlag.

Datatilsynet har således – efter den tilsvarende bestemmelse i persondataloven – tidligere givet tilladelse til behandling af personoplysninger, hvor behandlingen heraf var nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser. En sag fra 2011 kan nævnes. Sagen vedrørte et rådgivningscenter, som behandlede og rådgav børn og unge, hvis forældre var alvorligt syge. Du kan læse om sagen i Datatilsynets [årsberetning 2011](#) (side 25-26).

4.2 Følsomme personoplysninger

Kan en oplysning om medlemskab af en forening være en følsom personoplysning?

Ja, men det vil ofte ikke være tilfældet. Hvis det efter foreningens vedtægter eksempelvis udelukkende er personer med et bestemt handicap, der kan være medlemmer af foreningen, vil oplysningen om medlemskabet kunne være en følsom oplysning.

Hvis foreningen mere generelt har til formål f.eks. at hjælpe "syge" mennesker, vil en oplysning om medlemskab af foreningen ikke være en følsom oplysning om helbredsmæssige forhold. Det skyldes, at det er et krav, at oplysningen i et vist omfang er konkretiseret.

Eksempel 13

Et mindre politisk ungdomsparti behandler oplysninger om sine medlemmer. Det drejer sig som udgangspunkt om navn, adresse, oplysninger om kontingentbetaling og indmeldelsesdato.

Oplysninger om medlemmernes medlemskab er følsomme oplysninger, da medlemskabet siger noget om medlemmernes politiske tilhørsforhold.

Læs mere:

Datatilsynets [hjemmeside](#) (Helbred)

Kan oplysninger om støtte til en forening fra fysiske personer være en følsom personoplysning?

En oplysning om støtte til forening vil som udgangspunkt ikke kunne være en følsom personoplysning. Det vil også være tilfældet, selvom foreningens formål vedrører noget "følsomt".

Det kan imidlertid ikke fuldstændig udelukkes, at en oplysning om en fysisk persons økonomiske eller indsatsmæssige støtte til en forening i helt særlige tilfælde kan være en følsom oplysning. Hvis en forening f.eks. kun ønsker at modtage økonomisk støtte fra personer, der har en bestemt religiøs overbevisning, vil oplysninger om støtte til foreningen kunne være en følsom oplysning om personernes religiøse overbevisning, da oplysningerne i et vist omfang er konkretiseret.

Selvom oplysninger om støtte til en forening som udgangspunkt ikke vil være følsomme oplysninger, vil der ofte være tale om oplysninger, som man skal passe godt på.

4.3 Dataansvar

Hvem i foreningen er dataansvarlig?

Den dataansvarlige er den, som juridisk set er ansvarlig for overholdelsen af reglerne. Det er således den dataansvarlige, som f.eks. vil kunne blive pålagt en bøde.

Det er foreningen som sådan, der er dataansvarlig for den behandling af personoplysninger, som foretages hos foreningen. Det er ikke den eller de personer, som har ansvaret for databeskyttelse i foreningen, der er dataansvarlig. Foreningen kan dog med fordel vælge en person hos foreningen, der overordnet har opgaven med at holde styr på foreningens behandling af personoplysninger.

Læs mere

[Vejledning](#) om dataansvarlige og databehandlere

Er det lands- eller hovedforeningen eller lokalforeningerne, der er dataansvarlige?

I langt de fleste tilfælde vil det være den enkelte lokale forening, der er selvstændig dataansvarlig. Lands- eller hovedforeningen vil altså være ansvarlig for sin behandling af personoplysninger, mens de lokale foreninger er ansvarlig for deres egen behandling.

Den "dataansvarlige" er den fysiske eller juridiske person, offentlige myndighed, institution mv., der alene eller sammen med andre afgør, til hvilket formål og med hvilke hjælpemidler, der må foretages behandling af oplysninger.

Når man skal afgøre, hvem der er dataansvarlig, er det derfor afgørende, hvem der faktisk afgør, hvordan oplysningerne skal behandles.

Eksempel 14

Flere lokalforeninger behandler en række oplysninger om sine egne medlemmer og brugere. Der er også en hovedforening, som har en mere generel funktion i forhold til foreningernes sigte. Lokalforeningerne har sine egne vedtægter, og hovedforeningen har ikke givet nogen form for instruks i forhold til lokalforeningens behandling af personoplysninger. Lokalforeningerne skal dog fra tid til anden videregive nogle personoplysninger til hovedforeningen.

Lokalforeningerne er i dette tilfælde selvstændigt dataansvarlige for behandlingen af personoplysninger, da de behandler oplysningerne til egne formål. Lokalforeningerne bestemmer altså selv, hvordan personoplysningerne skal behandles.

Hvis en lands- eller hovedforening – med flere underliggende lokalforeninger – fra centralt hold fastlægger formålene med behandlingen af personoplysninger, samt hvordan oplysningerne skal behandles, vil lands- eller hovedforeningen være den dataansvarlige.

I andre tilfælde vil der kunne være tale om, at lands- eller hovedforeningen og lokalforeningerne er fælles dataansvarlige, hvis de i fællesskab fastlægger formålene med og hjælpemidlerne til behandlingen. I tilfælde af fælles dataansvar skal ansvaret for behandlingen fordeles på en gennemsigtig måde. Eksempelvis vil det skulle fastlægges, hvem der skal tage sig af anmodninger om indsigt fra registrerede personer og oplysningspligten.

Læs mere

[Vejledning](#) om dataansvarlige og databehandlere

Er frivilliges behandling af personoplysninger omfattet af reglerne?

Det kommer an på den konkrete situation, men oftest er svaret ja. Databeskyttelsesreglerne gælder ikke for behandling af personoplysninger, som foretages af en fysisk person som led i *rent personlige eller familiemæssige aktiviteter*. Det vil bl.a. sige, at de ikke har forbindelse med en erhvervmæssig eller kommerciel aktivitet. Sådanne aktiviteter kan omfatte korrespondance og føring af en adressefortegnelse og i et vist omfang også sociale netværksaktiviteter og onlineaktiviteter.

Eksempel 15

En forening for ensomme rekrutterer frivillige, som ønsker at være besøgsvenner. Foreningen formidler den indledende kontakt mellem brugeren og den frivillige, som herefter skriver sammen på deres private mobiltelefoner om f.eks. mødetidspunkter. Foreningen giver ingen instruks om behandlingen, og der bliver ikke videregivet oplysninger fra den frivillige om brugeren til foreningen eller til andre personer. Det er simpelthen ikke nødvendigt for foreningen at have de oplysninger.

Den frivilliges behandling af oplysninger er ikke omfattet af databeskyttelsesreglerne, da denne holdes fuldstændig inden for personens *privatsfære*. Behandlingen er derfor ikke omfattet af reglerne.

Eksempel 16

Som i eksempel 15 rekrutterer en forening frivillige, som ønsker at være besøgsvenner, og foreningen formidler kontakten mellem brugeren og den frivillige. De frivillige skal i forbindelse med sine besøg notere oplysninger om brugernes humør og sygdom, da foreningen har instrueret de frivillige heri. Det er ikke sikkert, at foreningen skal bruge oplysningerne, men det viser sig ofte, at foreningen skal bruge oplysningerne på et senere tidspunkt i forbindelse med andre tilbud og forløb. Det er således nødvendigt for foreningen at registrere oplysningerne, da det ikke er muligt for de frivillige at huske oplysningerne for hele forløbet. Foreningen har oplyst de ensomme brugere om registreringen.

Reglerne finder i dette tilfælde anvendelse, og foreningen er dataansvarlig for behandlingen af personoplysninger. Foreningen har således besluttet og instrueret den frivillige i, hvad der skal noteres, og

oplysningerne vil på et tidspunkt kunne blive videregivet til foreningen. Behandlingen af personoplysninger falder derfor uden for den frivilliges privatsfære.

4.4 Sikkerhed

Hvordan ved foreningen, om den har iværksat en tilstrækkelig sikkerhed?

Reglerne er lavet på den måde, at det er op til en vurdering af de risici, som behandlingen indebærer for de personer, som der behandles oplysninger om. Det er derfor ikke muligt generelt at sige, hvornår sikkerheden er passende og tilstrækkelig.

Det handler i bund og grund om sund fornuft. Graden af sikkerhed afhænger af, hvilke former for risici, der er forbundet med foreningens behandling af personoplysninger. Man skal altså passe på, at det ikke går ud over de registrerede. Foreningen skal overveje, hvad der skal til for at sikre, at foreningens oplysninger ikke kommer til uvedkommendes kendskab.

Foreningen skal derfor sikre, at de nødvendige foranstaltninger iværksættes. Der skal både iværksættes *tekniske* foranstaltninger – det kunne f.eks. være antivirus, firewall og brug af adgangskoder – samt *organisatoriske* foranstaltninger – eksempelvis udarbejdelse af en it-sikkerhedspolitik, træning af medarbejdere og løbende awareness.

Læs mere

[Vejledning](#) om behandlingssikkerhed og databeskyttelse gennem design

Kan foreningen anvende cloud-tjenester til opbevaring af medlemsoplysninger?

Ja, man skal dog være opmærksom på en række forhold. Foreningen vil bl.a. skulle indgå en databehandleraftale med udbyderen og sikre sig, at der træffes de fornødne sikkerhedsforanstaltninger. Det er vigtigt, at foreningen i databehandleraftalen får fastlagt netop det niveau af kontrol og mulighed for tilsyn, der er nødvendigt for behandlingen.

Foreningen skal også sikre sig, at der – i tilfælde af overførsel af oplysninger til såkaldte usikre tredjelande – kan findes et grundlag for overførsel af oplysninger efter reglerne herom i databeskyttelsesforordningen.

Læs mere

[Vejledning](#) om overførsel af personoplysninger til tredjelande.

[Vejledning](#) om behandlingssikkerhed og databeskyttelse gennem design

Hvordan instrueres medarbejdere og frivillige om håndtering af personoplysninger?

Som en del af kravet om at sikre et passende sikkerhedsniveau skal foreningens medlemmer og frivillige mv. uddannes og instrueres i, hvordan de skal behandle og omgås personoplysninger. Det er vigtigt, at medarbejdere og frivillige mv. forstår de instrukser og retningslinjer, som foreningen har fastsat.

Der kan ikke gives et generelt svar på, hvordan instruks skal gives. Instruks kan således efter omstændighederne både gives mundtligt til medarbejdere og frivillige mv. eller skriftligt i form af udlevering af et sæt retningslinjer.

Om foreningens instruks skal være mundtlig, skriftlig eller eventuelt indebære både en mundtlig og skriftlig instruktion, vil i første række være op til foreningen. Hvad angår frivillige foreninger, må det dog formodes, at det ofte vil være tilstrækkeligt med en mundtlig instruks, så længe foreningen er i stand til at dokumentere, at instruks gives. Det afgørende er således, at der instrueres i overholdelse af reglerne, og at dette kan dokumenteres af foreningen.

Eksempel 17

En støtteforening på et plejecenter med 40 beboere arrangerer aktiviteter på plejecentret for at øge livskvaliteten for beboerne. Støtteforeningen behandler almindelige personoplysninger om beboerne i form af navn, alder, værelsesnummer og deltagelse i aktiviteter.

Støtteforeningens frivillige instrueres på den måde, at de mundtligt får at vide, hvordan de konkret skal passe på personoplysninger i foreningen. I f.eks. støtteforeningens vedtægter fremgår det, at de frivillige altid forinden ansættelse gives en instruks i, hvordan de skal håndtere personoplysninger, herunder bl.a. om regler for adgangskoder (passwords), udsendelse af e-mails, udskrifter og sletning/destruktion af personoplysninger.

Må en forening sende personoplysninger via e-mail?

Ja. Foreningen skal dog sikre sig, at transmissionen sker tilstrækkeligt sikkert. Datatilsynet har meldt ud, at tilsynet fra den 1. januar 2019 vil skærpe sin praksis i forhold til kryptering af e-mails. Det betyder, at det normalt vil være en passende sikkerhedsforanstaltning at anvende kryptering, når man sender følsomme personoplysninger *eller* oplysninger med et særligt beskyttelsesbehov med e-mail via internettet.

Oplysninger med et særligt beskyttelsesbehov er oplysninger, som ikke er følsomme, men som man alligevel skal passe særligt godt på. F.eks. skal man passe særligt godt på personnumre, som er særskilt reguleret i databeskyttelsesloven. Det gælder også efter omstændighederne oplysninger om indtægts- og formueforhold, arbejds-, uddannelses- og ansættelsesmæssige forhold. Det gælder efter omstændighederne også oplysninger om interne familieforhold, herunder oplysninger om for eksempel selvmordsforsøg og ulykkestilfælde.

Eksempel 18

En almennyttig forening har til formål at hjælpe personer, der lider af en bestemt sygdom, med en julekurv i højtiden. I den forbindelse behandler foreningen konkrete oplysninger om ansøgenes sygdom. I forbindelse med udvælgelsen af ansøgerne udveksler foreningens bestyrelsesmedlemmer oplysningerne via e-mail på et ikke-lukket netværk med hinanden.

Foreningens transmission af oplysninger via e-mail over internettet skal ske ved brug af passende kryptering, da der er tale om følsomme personoplysninger.

Eksempel 19

Et frivilligt rådgivningscenter hjælper udsatte personer med gældsrådgivning. Rådgivningscentret behandler oplysninger om sine klienter i form af oplysninger om gæld og kontaktoplysninger. Da de frivillige har vagter, skal sagerne jævnligt overleveres til andre frivillige. I den forbindelse sender foreningen via e-mail oplysninger til de frivillige om, hvilke sager den frivillige bedes tage sig af, når de møder på rådgivningscentret. Der sendes alene oplysninger i form af centrets egne sagsnumre/journalnumre.

Rådgivningscentret har i forbindelse med sin risikovurdering fundet, at kryptering ved transmission af de omhandlede oplysninger *ikke* er en nødvendig sikkerhedsforanstaltning. Centret har i den forbindelse bl.a. lagt vægt på oplysningernes karakter. Centret sørger for at gemme sin risikovurdering med henblik på dokumentation.

Læs mere

Datatilsynets [hjemmeside](#) (Skærpet praksis ift. krypteret e-mail)

Datatilsynets [hjemmeside](#) (Teknisk konkretisering ift. kryptering af e-mail)

Datatilsynets [hjemmeside](#) (Hvad er personoplysninger?)

Hvad skal vi i øvrigt være opmærksom, når vi sender e-mails til foreningens medlemmer?

Hvis en forening masseudsender en e-mail med informationer mv. til alle foreningens medlemmer, skal foreningen være opmærksom på, hvor modtagernes e-mailadresser angives. E-mailadresser på modtagere af en sådan masseudsendelse skal ikke fremgå af selve e-mailen, og foreningen skal derfor placere modtagernes e-mailadresser i e-mailens bcc-felt. På den måde kan modtagerne ikke se hinandens e-mailadresser.

Hvordan slettes oplysninger og hvor meget skal slettes?

Når foreningen skal slette oplysninger, skal det sikres, at alle oplysningerne slettes effektivt. Det betyder, at det ikke må være muligt at genskabe oplysningerne. Foreningen skal fastsætte retningslinjer, så det sikres, at oplysninger slettes alle de steder, hvor de opbevares.

Hvor længe kan vi opbevare personoplysninger om tidligere medlemmer i foreningen?

Man må ikke opbevare personoplysninger i længere tid end nødvendigt. Med andre ord må foreningen ikke fortsætte med at behandle personoplysninger, hvis der ikke er en god grund til det.

Der er ikke faste regler om, hvor længe foreninger må opbevare personoplysninger, men der kan være særregler i anden lovgivning, der stiller krav om opbevaring af oplysninger i et vist tidsrum. Som et eksempel kan nævnes reglerne i bogføringsloven, som bl.a. siger, at man skal opbevare regnskabsmateriale på betryggende vis i fem år.

Foreningen skal derfor selv vurdere, hvor længe personoplysninger kan opbevares. Der skal være en god grund til at opbevare medlemsoplysninger om tidligere medlemmer. Hvis behandlingen af personoplysninger er baseret på et samtykke fra den registrerede person, som trækker sit samtykke tilbage, skal foreningen slette oplysningerne hurtigst muligt.

Eksempel 20

En fodboldklub behandler oplysninger om sine medlemmers betaling af kontingent. Klubben vurderer, at det er nødvendigt at opbevare oplysningerne i tre år, da der er særlige hensyn i forhold til eventuelle retskrav, der kan blive rettet mod foreningen. Klubben tager i den forbindelse hensyn til den almindelige forældelsesfrist på tre år. Klubben sørger for at dokumentere sine overvejelser.

Kan oplysninger om medlemmer mv. opbevares på en privat computer?

Ja. Foreningen skal dog sikre sig, at der er en passende og tilstrækkelig sikkerhed, når personoplysninger behandles på en privat computer. Foreningen skal derfor vurdere, om risikoen kan mindskes ved f.eks. at fastlægge retningslinjer for behandlingen af medlemsoplysninger mv. og løbende instruktion af de personer, der anvender en privat computer til foreningsarbejde. Foreningen kan også overveje, at foreningsoplysninger og andre oplysninger holdes fuldstændig adskilt på de enkelte computere.

Det skal også gøres klart, hvordan foreningen tænker sig at overholde de registreredes rettigheder. Eksempelvis vil foreningen kunne fastlægge en procedure for, hvordan en anmodning om indsigt vil skulle håndteres.

Hvordan sikres en tilstrækkelig fysisk sikkerhed, hvor der er personoplysninger tilgængelige?

Hvis en forening behandler personoplysninger i fysisk format – eksempelvis i form af manuelle (papir)arkiver – skal det bl.a. sikres, at oplysningerne ikke kommer til uvedkommendes kendskab. Foreningen vil skulle vurdere, hvad der skal til for at minimere risikoen for de registrerede i tilstrækkelig grad og derefter indføre de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger.

Eksempel 21

En forening med relativt få medlemmer opbevarer alle sine medlemsoplysninger i fysisk form. Foreningen vurderer, henset til oplysningernes basale karakter og begrænsede omfang (antal af medlemmer), at risikoen for de registreredes rettigheder er lav.

På den baggrund vurderer foreningen, at det er uforholdsmæssigt at investere i et dyrt alarmsystem. Dog vurderer foreningen, at det er nødvendigt og passende at anskaffe sig et dokumentskab med en god lås. Foreningen skriver sine overvejelser ned, så overvejelserne kan dokumenteres.

Læs mere

[Vejledning](#) om behandlingssikkerhed og databeskyttelse gennem design

Hvad skal foreningen gøre, hvis personoplysninger er kommet til uvedkommendes kendskab?

Hvis en forening f.eks. har sendt en e-mail med oplysninger om et medlem til en forkert modtager, er der tale om et brud på persondatasikkerheden. Foreningen skal i tilfælde af brud på persondatasikkerheden begrænse skaden mest muligt, f.eks. ved at anmode den forkerte modtager om at slette oplysningerne. Foreningen vil også skulle overveje, om der skal ske underretning af den person, som oplysningerne vedrører. Endelig vil foreningen som udgangspunkt skulle anmelde bruddet til Datatilsynet.

Læs mere

[Vejledning](#) om håndtering af brud på persondatasikkerheden

[Anmeld](#) brud på persondatasikkerheden (Datatilsynets hjemmeside)

4.5 Databehandlere

Hvordan finder vi ud af, om vi benytter databehandlere hos foreningen?

Foreningen skal for det første skabe klarhed over, hvor foreningens data er placeret. Hvis der er nogle personoplysninger, som befinder sig hos andre end foreningen, skal foreningen bl.a. vurdere, om der er tale om et databehandlerforhold.

Andre parter, der behandler personoplysninger på vegne af foreningen og efter foreningens instruks, er databehandlere. Når man bruger databehandlere, skal man indgå en såkaldt databehandleraftale. I databehandleraftalen sættes rammerne for databehandlerens behandling af personoplysninger. Hvis ikke behandlingen sker på vegne af foreningen, men derimod til aktørens egne formål, er der tale om en selvstændig dataansvarlig.

Eksempel 22

Eksempler på typiske databehandlere hos foreninger:

- En aktør, der hoster en hjemmeside på vegne af foreningen, hvoraf der fremgår personoplysninger
- Lønadministrationsudbydere
- Holdadministrationsudbydere
- Bookingløsninger
- OneDrive
- Dropbox
- Google Drev

Eksempler på tilfælde hvor der typisk ikke vil være tale om databehandlerforhold:

- Videregivelse til skattemyndighederne
- Brug af MobilePay og netbank
- Brug af Microsoft Office-pakken på foreningens egen hardware

- E-Boks
- Videregivelse af oplysninger til foreningens hovedorganisation
- Videregivelse af en medlemsliste til et bladtrykkeri

Læs mere

[Vejledning](#) om dataansvarlige og databehandlere

Hvem har ansvaret for, at der indgås en databehandleraftale?

Det har foreningen. Det er den dataansvarlige, som skal sikre sig, at der indgås en databehandleraftale, der lever op til forordningens krav, med en databehandler.

Hvis vi bruger et mailsystem hos en ekstern udbyder – eksempelvis Outlook og Gmail – skal der i så fald indgås en databehandleraftale med udbyderen?

Ja. Microsoft og Google mv. vil være databehandlere, og der *skal* derfor indgås en databehandleraftale. Foreningen kan undersøge muligheden for at benytte en erhvervskonto eller lignende, der indeholder de fornødne aftalebestemmelser, som kræves efter databeskyttelsesforordningen.

Hvordan skal man forholde sig, hvis en databehandler selv bruger databehandlere?

I databehandleraftalen med databehandleren skal I fastlægge kravene til den behandling, som databehandleren skal udføre på vegne af foreningen. I det omfang en databehandler benytter sig af en underdatabehandler, skal databehandleren sikre sig, at underdatabehandleren behandler foreningens oplysninger efter samme vilkår som databehandleren.

Hvor kan man finde et eksempel på en databehandleraftale?

I kan finde en skabelon til en standard-databehandleraftale på Datatilsynets hjemmeside. På hjemmesiden findes også en følgetekst, der forklarer standard-databehandleraftalens opbygning mv.

Læs mere

[Standard-databehandleraftale](#) (Datatilsynets hjemmeside)

4.6 Krav om dokumentation

Skal foreningen have en fortegnelse?

Ja. Der er en relativt snæver undtagelse til kravet om en fortegnelse. Et af kravene i denne undtagelse er, at behandlingen skal være *lejlighedsvis*, hvilket sjældent er tilfældet.

I skal dog ikke lade jer skræmme heraf. I en fortegnelse skal man beskrive, hvordan foreningens behandler personoplysninger. Fortegnelsen fungerer samtidig som dokumentation for, at foreningen overholder reglerne. Se mere herom i afsnit 2.9 ovenfor.

Læs mere

[Vejledning](#) om fortegnelse (afsnit 4.3.2. og eksemplet på en fortegnelse i afsnit 6.1)

Skal man lave en privatlivspolitik?

Nej, ikke nødvendigvis. Der er i reglerne ikke et specifikt krav om, at der udarbejdes et sådant dokument. Der er dog mange som udarbejder en privatlivspolitik for at kunne understøtte foreningens oplysningsforpligtelse over for de registrerede personer. En privatlivspolitik vil også kunne understøtte foreningens dokumentation af sin behandling af personoplysninger. Læs mere om oplysningspligten i afsnit 2.9 og 4.1 ovenfor.

Læs mere

[Vejledning](#) om de registreredes rettigheder (afsnit 3)

Skal foreningen have en databeskyttelsesrådgiver?

Nej, mindre foreninger vil meget sjældent skulle udpege en databeskyttelsesrådgiver (DPO). Det er kun foreninger, der som deres kerneaktivitet behandler følsomme oplysninger eller oplysninger om strafbare forhold i et stort omfang eller foretager regelmæssig og systematisk overvågning af personer i stort omfang, der er forpligtede til at udpege en databeskyttelsesrådgiver.

Eksempel 23

En mentorforening matcher frivillige og brugere på baggrund af interesser, personlighed og behov. Brugerne besvarer et spørgeskema, hvor der i sjældne tilfælde vil indgå følsomme personoplysninger. Det kunne f.eks. være følsomme oplysninger om brugernes religiøse overbevisning, helbredsmæssige forhold og seksualitet.

Mentorforeningen skal *ikke* udpege en databeskyttelsesrådgiver, da 1) foreningens kerneaktivitet ikke vedrører behandling af personoplysninger, 2) behandlingen ikke sker i et stort omfang og 3) behandlingsaktiviteten ikke består i regelmæssig og systematisk overvågning af personer eller vedrører følsomme personoplysninger eller oplysninger om strafbare forhold.

Læs mere

[Vejledning](#) om databeskyttelsesrådgivere (afsnit 3)

Ofte stillede spørgsmål

Frivillige foreningers behandling af personoplysninger

December 2018

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Telefon

72 26 84 00

Email

jm@jm.dk

ISBN

978-88-98564-35-7

Foto

Scanpix